

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2026. gada 28. oktobrī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Jautrīte Briede, tiesneši Mārtiņš Mīts un Juris Juriss,

kolēģijas sēdē izskatījusi Administratīvās rajona tiesas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 193/2026),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 13. panta pirmās daļas 6. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma), ciktāl tas neparedz tiesības apcietinātajiem uz ilgstošu satikšanos ar radniekiem, laulāto vai citām personām, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 96. pantam.

2. Apstrīdētā norma nosaka:

“Apcietinātajam ir tiesības: [..]

6) uz vismaz stundu ilgu satikšanos ar radniekiem, laulāto vai citām personām ne retāk kā reizi mēnesī ģimenes un radniecisko attiecību saglabāšanai un sociāli lietderīgu kontaktu saglabāšanai un veicināšanai, izņemot gadījumu, kad apcietinātajam ir procesa virzītāja noteikti ierobežojumi attiecībā uz tikšanos un saziņu ar minētajām personām; [..].”

3. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punkts noteic, ka Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu. Tādējādi jānoskaidro, vai ir spēkā stājies spriedums par tās pašas apstrīdētās normas atbilstību tai pašai augstāka juridiska spēka tiesību normai un vai izskatāmās lietas tiesību jautājums, ņemot vērā šīs lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, ir atrisināts (*sal. Satversmes tiesas 2025. gada 30. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2024-19-01 11. punkts*).

Satversmes tiesa 2009. gada 23. aprīlī pieņēma spriedumu lietā Nr. 2008-42-01 “Par Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 13. panta 6. punkta vārdu “stundu ilgu” un “cietuma administrācijas pārstāvja klātbūtnē” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 96. pantam” (turpmāk – spriedums lietā Nr. 2008-42-01). Sprieduma lietā Nr. 2008-42-01 pieņemšanas brīdī Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 13. panta pirmās daļas 6. punkts noteica: “(1) Apcietinātajam ir tiesības: [..] 6) uz stundu ilgu tikšanos ne retāk kā reizi mēnesī ar radniekiem vai citām personām izmeklēšanas cietuma administrācijas pārstāvja klātbūtnē.” Satversmes tiesa atzina minētās normas vārdus “stundu ilgu”, ciktāl tie noteica īslaicīgās tikšanās maksimālo laiku, un “izmeklēšanas cietuma administrācijas pārstāvja klātbūtnē”, ciktāl tie neparedzēja apstākļu individuālu izvērtēšanu, par neatbilstošiem Satversmes 96. pantam un spēkā neesošiem no 2009. gada 1. decembra.

No pieteikuma izriet, ka personai, kas ir pieteicējs Pieteikuma iesniedzējas izskatīšanā esošā lietā, apstrīdētā norma ir piemērota redakcijā, kādā tā izteikta ar 2022. gada 16. jūnija likumu “Grozījumi Apcietinājumā turēšanas kārtības

likumā”, kas stājās spēkā 2022. gada 20. jūlijā. Spriedumā lietā Nr. 2008-42-01 šīs tiesību normas satversmība nav vērtēta.

Līdz ar to pieteikumā ietvertu prasījumu izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 96. pantam nevar uzskatīt par jau izspriestu.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 2. punktu tiesa vēršas Satversmes tiesā, ja tā uzskata, ka norma, ko iestāde ir piemērojusi vai kas administratīvajā tiesas procesā būtu jāpiemēro šajā lietā, neatbilst Satversmei.

Pieteikuma iesniedzējas izskatīšanā ir lieta, kurā izspriežams pieteikums par pienākuma uzlikšanu Ieslodzījuma vietu pārvaldei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru pieteicējam, kurš atradās apcietinājumā, tiktu atļautas ilgstošas satikšanās ar dzīvesbiedri un radniekiem. Pieteicējs minētajā lietā ir norādījis, ka tikai īslaicīgas satikšanās nedod viņam reālu iespēju saglabāt sociālos un ģimenes kontaktus. Savukārt Ieslodzījuma vietu pārvalde norādījusi: lai gan apstrīdētā norma nenosaka satikšanās maksimālo ilgumu un nesatur norādi uz satikšanās veidu – “īslaicīgā” vai “ilgstošā” –, pēc analogijas ar Latvijas Soduzpildes kodeksa 45. panta pirmo un otro daļu par īslaicīgo satikšanos ir uzskatāma tikšanās uz laiku līdz divām stundām, savukārt par ilgstošo – uz laiku no divpadsmit līdz četrdesmit astoņām stundām. Apstrīdētajā normā nepārprotami atļautas tieši īslaicīgās satikšanās. Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 13.¹ panta piektajā daļā noteikta prasība veikt apcietināto vizuālo kontroli satikšanās laikā, kas nozīmē, ka apstrīdētajā normā noteiktās satikšanās nevar būt ilgstošas, jo vizuālā kontrole būtiski ierobežotu apcietinātā un viņa apmeklētāju tiesības uz privātumu.

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka apstrīdētā norma, ņemot vērā arī citstarp Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 13.¹ panta piekto daļu, paredz apcietinātajam tiesības tikai uz īslaicīgu satikšanos ar radniekiem, laulāto vai citām personām, bet ne tiesības uz ilgstošu satikšanos un individuālu izvērtējumu attiecībā uz tās nodrošināšanu. Turpretī, piemēram, notiesātajiem tiesības uz ilgstošu satikšanos esot. Tādējādi apstrīdētā norma pārkāpjot apcietinātajam Satversmes 96. pantā ietvertās tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot tam Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

5. Pieteikums ir formulēts motivēta lēmuma veidā, tajā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas, ciktāl tā neparedz tiesības apcietinātajiem uz ilgstošu satikšanos ar radniekiem, laulāto vai citām personām, iespējamo neatbilstību Satversmes 96. pantam. Pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 13. panta pirmās daļas 6. punkta, ciktāl tas neparedz tiesības apcietinātajiem uz ilgstošu satikšanos ar radniekiem, laulāto vai citām personām, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 96. pantam” pēc Administratīvās rajona tiesas pieteikuma (pieteikums Nr. 193/2026).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz **2026. gada 28. decembrim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Jautrīte Briede